

AKTUALITĀTES SIEVIEŠU UN VĪRIEŠU VIENLĪDZĪGU TIESĪBU UN IESPĒJU VEICINĀŠANĀ

APRĪLIS 2024

LATVIJĀ:

- Pēc izskanējušajiem gadījumiem martā par seksuālu uzmākšanos Jāzepa Vītola Latvijas mūzikas akadēmijā un Mākslas akadēmijā, Latvijā joprojām turpinās plašas diskusijas par seksuālās uzmākšanās un ar dzimumu saistītas vardarbības tēmu. Aprīļa sākumā arī Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra vadība ir saņēmusi anonīmu sūdzību par kādu uzmākšanās gadījumu. Pēc saņemtajām sūdzībām tiks izstrādāts dokuments, kurā būs skaidri noteiktas ētiskās un fiziskās saskares robežas, kas tiks atrunātas arī orķestra darbinieku darba līgumos. Jautājums par seksuālo uzmākšanos tika aktualizēts arī reģionālajās iestādēs. Tā, piemēram, Valmieras tehnikumā plānots mainīt ētikas kodeksu, bet Vidzemes augstskolā rīkotas sarunas ar studentiem un pedagogiem. Tāpat par seksuālo uzmākšanos Latvijas televīzijas akcija “Neklusē” ir saņēmusi ziņojumus no bijušajām sporta skolu audzēknēm, kā arī par seksuālās uzmākšanās gadījumiem izglītības iestādēs ziņo arī vīrieši. Portāls Lsm.lv sadarbībā ar pētījumu centru “Norstat” aprīlī veica arī sabiedriskās domas aptauju, kurā tika secināts, ka vairākums Latvijas sabiedrības atbalsta to, ka par seksuālo uzmākšanos vai vardarbību ir jārunā publiski - par to, ka par šīm problēmām ir jārunā publiski sievietes bija daudz vairāk pārliecinātas nekā vīrieši. 44% sieviešu atbildēja “noteikti jā”, tikmēr atbildi “noteikti jā” sniedza 32% vīriešu. Tāpat aicinām iepazīties ar ārstes, bērnu un jauniešu psihoterapeites Ingrīdas Ratenieces rakstu par seksuālo uzmākšanos, vardarbību un grūmingu.

- Atsevišķas skolas Latvijā jau sākušas nodrošināt higiēnas preces meitenēm bez maksas, kā arī Balvos un Aizkrauklē tiek īstenots Latvijas Sieviešu nevalstisko organizāciju sadarbības tīkla pilotprojekts, kurā šīs preces bez maksas pieejamas skolniecēm vecumā no 11 līdz 19 gadiem. Tādējādi tiek plānots noteikt nepieciešamo higiēnas preču daudzumu, aprēķināt valsts budžeta izmaksas, kā arī atrast labākos veidus higiēnas preču izplatīšanai skolās.
- Latvijā seksuālās vardarbības upurus aicina pievienoties kustībai “Drošā telpa”. Liela daļa bērnībā piedzīvotu seksuālās vardarbības gadījumu nekad nav izstāstīta, taču notikušais nepazūd - redzot, ka pieaugušie dažkārt vēlas runāt par notikušo un meklē palīdzību, centrs “Dardedze” veido kustību “Drošā telpa”. Tai pieteikušies jau vairāk nekā desmit dalībnieki, taču joprojām tiek aicināti pieteikties arī citi, lai kopīgi varētu veidot palīdzības iespējas.
- Izglītības un zinātnes ministrija no rudens visiem skolotājiem rīkos kursus, lai viņi ar saviem skolēniem profesionālāk spētu runāt par seksuālās un reproduktīvās veselības jautājumiem. Kā liecina Rīgas Stradiņa universitātes veiktais pētījums - tikai 47% vecāku ir pārrunājuši seksuālās un reproduktīvās veselības jautājumus ar bērniem, kā arī pētījumi atklāj, ka jauniešu un vecāku zināšanu līmenis par šiem jautājumiem ir visai zems.
- Ir iznākusi pirmā iekļaujošas komunikācijas rokasgrāmata latviešu valodā. Tajā valodniece, tulkotāja un lektore Aiga Veckalne apkopojusi svarīgākos iekļaujošas jeb cieņpilnas valodas ieteikumus, kā arī piemērus un noderīgas saites. Ceļvedī ir sniegta iekļaujošas valodas definīcija un uzsvērti komunikācijas ieguvumi.
- Latvijas Radio raidījumā “Ģimenes studija” norisinājās diskusija par pēcdzemdību depresiju tēvu vidū, par kuru sabiedrībā tiek mazāk runāts. Kā uzsver sarunas dalībnieki, vīrieši ir noslēgtāki un runā daudz mazāk par savām izjūtām vai mēdz depresiju samazināt ar kaitīgiem ieradumiem un attālināšanos no ģimenes. Būtiski ir runāt par savām emocijām ar tuviniekiem, kā arī nepieciešams vērsties pēc profesionālas palīdzības.
- Aicinām iepazīties ar Marinas Nikolajevas stāstu, kura ir Latvijā pirmā un vienīgā sieviete ostas loča amatā, Rakstā Marina iepazīstina ar loča amata pienākumiem, savu karjeras izaugsmi un dažādajiem izaicinājumiem.

E I R O P Ā :

- Š.g. 24. aprīlī Eiropas Parlaments apstiprināja ES direktīvu, kas palīdzēs apkarot vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē. Direktīvā noteiktās prasības paredz ieviest stingrākus noteikumus pret kibervardarbību, nodrošināt labāku palīdzību cietušajiem un īstenot pasākumus izvarošanas novēršanai un palīdzības sniegšanai seksuālās vardarbības upuriem. Direktīva stāsies spēkā 20 dienu laikā pēc tās publicēšanas Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī. Dalībvalstīm direktīvas prasības ir jāievieš savā likumdošanā trīs gadu laikā.
- Š.g. 23. aprīlī Eiropas Parlaments apstiprināja grozījumus direktīvai, kas paplašina pašreizējo pasākumu darbības jomu, lai apkarotu un novērstu cilvēku tirdzniecību, kā arī, lai sniegtu labāku atbalstu cilvēku tirdzniecības upuriem. Grozījumi nosaka kriminālatbildību par piespiedu laulībām, nelikumīgu adopciju un surogācijas ļaunprātīgu izmantošanu ES līmenī.
- Eiropas Parlamenta deputāti aicina ES Padomi iekļaut bloka Pamattiesību hartā tiesības uz seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpi un uz drošu un likumīgu abortu. Ar pārliecinošu balsu vairākumu pieņemtajā rezolūcijā pausta vēlme, lai rediģētais hartas 3. pants noteiktu, ka ikvienai personai ir tiesības uz ķermeņa autonomiju. Cilvēkiem ir jābūt brīvai, apzinātai, pilnīgai un universālai piekļuvei seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpei, kā arī visiem saistītajiem veselības aprūpes pakalpojumiem, tai skaitā drošam un likumīgam abortam.
- Eiropas Komisija ir pieņēmusi lēmumu reģistrēt Eiropas Pilsoņu iniciatīvu (ECI) “Mana balss, mana izvēle: par drošu un pieejamu abortu”. Iniciatīvas autori aicina Eiropas Komisiju iesniegt priekšlikumu par finansiālu atbalstu dalībvalstīm, lai nodrošinātu drošu grūtniecības pārtraukšanu ikvienam Eiropā, kuram nav pieejams drošs un likumīgs aborts.
- Š.g. 25. aprīlī Eiropas Komisija paziņoja uzvarētājus Eiropas Iekļaušanas un dažādības galvaspilsētu balvai. Šo balvu saņem tās Eiropas galvaspilsētas un reģioni, kas rāda piemēru iekļaujošas pilsētpolitikas veidošanai. Tā, piemēram, Sudraba balva tika pasniegta Vekšes pilsētai Zviedrijā par visaptverošu pieeju dzimumu līdztiesības aspekta iekļaušanai tās politikās un programmās.

- Polijas parlamentā aprīlī tika uzsāktas debātes par abortu likuma liberalizēšanu. Jaunās valdības premjers Donalds Tusks solījis sekmēt abortu pieļaušanu, un jaunās valdības partijas parlamentā ir iesniegušas vairākus likumprojektus, kas varētu palīdzēt šo mērķi sasniegt. Vienlaikus domas par to, cik tālu abortu likums būtu jālibalizē, koalīcijā dalās.
- Igaunijas Ekonomikas un komunikāciju ministrija norāda, ka pedagogu darba samaksas pieaugums uzlabos šī gada sieviešu un vīriešu darba samaksas atšķirību statistiku, vienlaikus joprojām saglabājas izaicinājumi vairākās jomās. Kā galvenie izaicinājumi tiek minēti horizontālā un vertikālā segregācija darba tirgū, kā arī ar dzimumu saistīti stereotipi.
- Eiropas Cilvēktiesību tiesa lēma par labu Šveices iedzīvotājiem, kas bija vērsušies pret savu valsti klimata pārmaiņu jautājumā. Prasību iesniedza šveices vecāka gada gājuma sievietes, kas norādīja, ka viņas nav radītas, lai tikai sēdētu mājās un adītu. Prasības iesniedzējas norādīja, ka tieši viņas vecuma un arī dzimuma dēļ no karstuma vilņiem cieš visvairāk. Apvienība, kas sastāv no divarpus tūkstoš seniorēm, gadu garumā cīnījās Šveices tiesās pret valsts nepietiekamo rīcību klimata jautājumos.

P A S A U L Ē :

- 25. aprīlis tika atzīmēta kā Starptautiskā diena meitenēm IKT jomā. Savā paziņojumā ANO Dzimumu līdztiesības un sieviešu iespēju veicināšanas institūcija (UN Women) norādīja, ka, lai panāktu pilnīgu, vienlīdzīgu un jēgpilnu meiteņu un sieviešu iesaisti IKT jomā, jaunām sievietēm un meitenēm ir jānodrošina vienlīdzīgas iespējas apgūt digitālās prasmes un tehnoloģiju pamatus, kā arī jānodrošina pieejama un kvalitatīva IKT izglītība jau no mazotnes. Jaunām sievietēm un meitenēm ir jāuztver sevi kā pārmaiņu virzītājas šajā jomā, kā arī jāspēj redzēt skaidru ceļu, kā kļūt par līderēm šajā sektorā. Veiksmīgu sieviešu līderu izcelšana IKT jomā ir ļoti būtiska, lai iedvesmotu meitenes un palīdzētu noteikt iespējamo karjeras izaugsmi. Tāpat ir nepieciešams nodrošināt iekļaujošu mācību vidi, kas aktīvi cīnās pret dzimumu stereotipiem.

- Raidorganizācija BBC ir veikusi pētījumu, aptaujājot 143 profesionālas sportistes. Kā viena no lielākajām problēmām tika norādīta tā, ka vairums izmantotā sporta ekipējuma nav paredzēts sievietēm. Kā īpaša problēma tika arī izcelts tas, ka sieviešu ekipējums bieži vien tiek veidots kā “mazāka vīriešu versija”, neņemot vērā sieviešu ķermeņa atšķirības. Tāpat apģērba dizains bieži vien atspoguļo ar dzimumu saistītus stereotipus.